

Zadnje poglavje vsebuje obravnavo pomena iznajdb v procesu difuzij in sicer tako, da pokaže povezanost stopnje izumiteljske dejavnosti s širjenjem inovacij.

Pri matematični obravnavi modelov difuzij avtor izhaja predvsem iz dveh skupin izhodišč oziroma razlage pomena izraza. Po prvem naj bi bila stopnja rasti procesa difuzije v času in prostoru funkcija obstoječega števila objektov in prostorske razporeditve obeh skupin. Po drugem izhodišču je difuzija funkcija prostorske strukture prebivalstva. S to razlago difuzij so geografi (v glavnem Hägerstrand) prispevali glavni delež k razvoju modernih teorij difuzij.

Pri ocenjevanju dela moramo upoštevati avtorjev koncept oziroma namen, ki naj bi ga imel priročnik. Nezadostno poznavanje teoretske (formalne) strani problema difuzij mi žal preprečuje, da bi ocenili vrednost in uporabnost posameznih modelov, podanih v matematični obliki, prav tako pa ne morem oceniti, v kakšno širino je avtor segel pri obravnavi pojava difuzij.

Praktična (uporabna) vrednost teorij difuzij za geografsko proučevanje je bolj ali manj opredeljena. V tristopenjskem modelu analize regionalnega sistema (stopnja identifikacije sistema, obravnava posameznih oblik — statičnih in dinamičnih ter stopnja integracije sistema) imajo modeli difuzij vlogo prostorskih modelov pri proučevanju dinamičnih oblik regionalnega sistema (P. Haggett, R. J. Chorley, *Models in Geography*, London, I. del).

Delo ima izrazit formalni značaj, kot navaja sam avtor v uvodu. Žal se s tem bistveno zmanjša praktična vrednost dela in tako v bistvu izgubi značaj priročnika. Avtor se je spustil v obravnavo modelov samih, brez ocene njihove uporabnosti za proučevanje določenih pojavov. Da so taka dela obsojena na kroženje v sorazmerno ozkem krogu strokovnjakov je razumljivo.

Zelja po kar največji sistematizaciji obravnavane problematike je pripeljala avtorja večkrat izven geografskega področja; še več, čutiti je, da je avtor zapadel precejšnjemu vplivu ameriške sociologije (velika pozornost neprostorskim sociološkim teorijam difuzij).

Na koncu je treba poudariti, da se avtor zaveda naravnosti bedne zmožnosti obravnavnih modelov, da ponazorijo kompleksnost procesov. Nasprotno pa je zelo značilna in najbrž ne naključna trditev, da kompleks ni nič več ali manj kot vsota mnogih delov; to je opozorilo, da je treba podobna dela jemati v roke s previdnostjo.

Marijan Klemenčič

Urbanization in Europe, Selected Papers in English, German and French, European Regional Conference of the International Geographical Union, Budapest, Akadémiai Kiadó, Budapest 1975.

Leta 1971 je bila v Budimpešti Evropska regionalna konferenca Mednarodne geografske unije. Zborovanje je bilo prirejeno z dvojnimi namenom: omogočiti evropskim geografom, da obravnavajo tiste geografske probleme, ki so značilni in pomembni za to celino in o katerih je razmeroma težko podrobneje spregovoriti na mednarodnih geografskih kongresih, ter počastiti stoletnico madžarskega geografskega društva. Kot podobne prireditve je bila tudi ta razdeljena na več sekcij. V V. sekcijo so bili uvrščeni referati o urbanizaciji in geografiji naselij. Z nekajletno zamudo so madžarski geografi končno publicirali v posebni knjigi z naslovom »Urbanization in Europe« 37 poročil, ki so bila predložena v tej sekciji. Publikacijo je uredil Béla Sárfalvi.

Kot večina kongresnih zbornikov je tudi ta zelo pester in heterogen in to kljub dobrim namenom prirediteljev, ki so želeli usmeriti prispevke k določenim vprašanjem, predvsem k obravnavanju urbanizacije in naselbinskega omrežja. Opazna je tudi druga slabost, ki je prav tako pogosta spremljevalka takšnih zborovanj: veliko referatov je povzetek starejših, podrobnejših in že objavljenih znanstvenih del. Prav zato kongresni zborniki pogosto ne pomenijo veliko glede na metodologijo, razvoj znanstvene misli ali nova dognanja. Njihova dobra stran pa je, da je v eni knjigi zbrano veliko gradiva, ki bi ga sicer morali iskati po različnih znanstvenih časopisih, in da nudijo širok,

čepprav skop in nekoliko površen pregled o stanju znanstvene misli v posameznih deželah. Tem slabostim se tudi ocenjevani zbornik ni mogel izogniti, čeprav s to ugotovitvijo ne želimo zmanjševati njegovega pomena.

Povsem nemogoče je, da bi v takšnem zapisu podrobneje obravnavali posamezne referate v zborniku. Zadovoljiti se moramo z nekaterimi posplošenimi ugotovitvami. Večina poročil je posvečena urbanizaciji, bodisi njenemu pomenu in značaju, ali pa razvoju in doseženi stopnji. Tako se z njenimi učinki, pomenom in posledicami ukvarjajo Ju. L. Pivovarov, J. Korčak in van Hulten, s socialnogeografskega vidika pa K. Ruppert in F. Schaffer. Cela vrsta poročil prinaša podatke o urbanizacijskih razmerah v posameznih deželah, tako npr. za Sovjetsko zvezo (G. M. Lappo, Ch. D. Harris in A. Marksoo), Ogrsko (L. Fodor, K. Perczel, E. Letrich), Češkoslovaško (Z. Láznicka in K. Blažek), Romunijo (C. Rusenescu), Bolgarijo (N. Mitchev), Vzhodno Nemčijo (H. Smotkine) in Island (M. E. Perret). Posebna skupina poročil obravnava naselbinsko omrežje in njegovo zgradbo (npr. O. Srna za Slovaško, I. Vrišer za SFRJ, S. A. Kovalev za ruralna naselja v evropskem delu SSSR, R. J. C. Munton in H. D. Clout naselbinsko omrežje v Norfolku in B. J. Garner v Wiltširski grofiji na Angleškem). Nekaj referatov prikazuje razmere v ruralno-urbanem obrobju (npr. I. M. Matley za Nizozemsko, G. Voppel okolico Hannovera in N. Lewan za Švedsko), ali pa preobrazbo ruralnih naselij pod vplivom urbanizacije (V. Klemenčič v Sloveniji, V. Djaochvili, N. V. Nachkebia in V. V. Gudjabidze v Gruzinski SSR, H. van der Hagen v osrednji Belgiji ter J. B. Caird na Hebridih). Preostala poročila se ukvarjajo s tako imenovanimi sekundarnimi bivališči na Švedskem, mestnim prometom in še z nekaterimi drugimi posebnimi vprašanji.

Nedvomno je največja vrednost zbornika veliko število poročil o urbanizaciji v vzhodnoevropskih socialističnih državah in v SSSR. Zelo so po drugi strani poročila o tej problematiki iz Zahodne Evrope le fragmentarna, tako da kljub obetajočemu naslovu zbornik ne prinaša celovitega pregleda o stanju in razvoju evropske urbanizacije.

I. Vrišer

Troje poročil o kartografskih publikacijah

Pohorje — vzhodni del, planinsko-turistična karta.

Pred kratkim je dobila severovzhodna Slovenija nov zemljevid »Pohorje-vzhodni del«. Čeprav nosi zemljevid še dodatni naslov planinsko-turistična karta, je njegov pomen v resnici mnogo večji. V primerjavi z dosedanjimi Verkoviimi zemljevidi Pohorja in Slovenskih goric je zaradi večjega merila (1 : 50.000) in bogatejše vsebine veliko uporabnejši. Karta je zamišljena kot sestavni del bodočega celovitega zemljevida občine Maribor. Tako hipsografsko (kombinacija plastnic in senčenja), kot zaradi bogatega vodnega omrežja, dejanskega prikaza tlorisne naseljenosti, prometne ustreznosti in številnih konvencionalnih znakov je mnogostransko uporabna.

Njen prvotni namen je bil turistično-informativen. Pomagala bi naj pri razvoju stacionarnega, prehodnega in hribovskega turizma, planinstvu in gozdarstvu. Zato ima tudi številno topografsko nomenklaturu in kote. Nekatere so označene po najnovejših meritvah ter so zato tu in tam razlike od dosedanjih znanih višin. Ozemlje mariborske občine bi naj bilo dokončno predstavljeno na treh kartah istega merila. Naslednja karta bo zajemala ozemlje severno od Drave — Kozjak, v tretji fazi pa bi sledila karta zahodnih in osrednjih Slovenskih goric. Kot enotna karta bo uspešno služila tudi potrebam raznih občinskih služb, zlasti gradbeno-komunalnim potrebam, inšpekcijski službi pa tudi pri splošnem orientiranju na terenu, ljudski obrambi. Zaradi teh razširjenih namenov je prvotni namen močno prekoračen. Novi zemljevid vzhodnega dela Pohorja bo obenem z naslednjima kartama podlaga tudi regionalni plansko-urbanistični dokumentaciji tega ozemlja.